

MACBA. Memòria 2000

Index

Introducció

Col·lecció

Exposicions temporals

Activitats i programes educatius

Projecció

Informe de gestió

Visitants

Biblioteca

Servei de conservació i restauració

Annexes:

- 1 Noves incorporacions
- 2 Exposicions temporals
- 3 Itineràncies
- 4 Activitats
- 5 Visites comentades

Introducció

L'any 2000 ha estat pel MACBA un període de consolidació tant a nivell local com internacional. Això queda reflectit, a nivell local, en un increment de visitants del 14% i, a nivell internacional, per l'increment en la intinerància de les exposicions temporals, en la presència creixent del museu en importants òrgans internacionals de museus (com ara el CIMAM), així com en el ressò a la premsa internacional especialitzada.

Definitivament, podem afirmar que la contemporaneïtat artística a l'estat espanyol passa avui pel MACBA.

El museu ha millorat el seu prestigi i reconeixement tant en els mitjans de comunicació, en el públic general i en l'entorn especialitzat. Això és una constatació de que la nova línia iniciada pel museu, orientada cap a una redefinició dels models museístics i una nova narració de la història de l'art de la segona meitat del segle XX és encertada i desperta interès.

El programa general del MACBA parteix de la convicció que avui ens trobem davant de dos grans models de museu. D'una banda, el model que s'origina amb la instauració dels museus d'art modern (MOMA), fonamentat en una concepció transcendental i universalista de la història de l'art i que promou una pedagogia basada en el pur accés a l'obra; i d'altra banda, el nou paradigma postmodern que representa el museu Guggenheim, basat en una concepció de la cultura com a espectacle i que afavoreix una recepció homogeneïtzadora i ahistòrica, basada en el consum.

En aquest context, i davant la insuficiència de tots dos models (que poden conduir, respectivament, cap a l'elitisme i la banalització), cal inventar noves formes de resistència cultural i de mediació per produir una esfera pública democràtica. Aquest procés comporta redefinir els subjectes del museu i els modes de treball. Es tracta de reconèixer les formes emergents d'identitat social i política en un sentit pluralista, en què la idealització abstracta del públic és substituïda per moltes minories. Es tracta, també, de trobar formes no paternalistes d'interacció amb aquestes minories, vistes com una constel·lació de col·lectius amb interessos i condicions específiques.

La relectura de la història de l'art contemporani a partir d'aquestes premisses crítiques, tal i com es configura a través de la col·lecció i el programa d'exposicions i activitats, parteix de la necessitat d'una narració que, sense caure en el localisme, sigui capaç de donar compte de la història

local, és a dir de la manera en la qual la modernitat artística ha pres forma en el nostre context.

Col·lecció

L'objectiu de la col·lecció del MACBA és configurar una memòria crítica de l'art de la segona meitat del segle XX, a partir d'un punt de vista que tingui en compte la realitat cultural i política d'una ciutat concreta com Barcelona.

Aquesta premissa implica entendre que la història de l'art és una construcció subjecta a canvis i que, per tant, no és una narració acabada i única.

Per raons històriques, Barcelona ha estat al marge dels centres de modernitat artística d'aquest segle, dels quals han sorgit els discursos dominants sobre l'evolució o el progrés de l'art modern. Aquesta posició perifèrica obliga a qüestionar una idea unidireccional de progrés històric, a resituar fenòmens i a assenyalar altres possibles centralitats, amb la qual cosa es plantegen les tensions i les contradiccions que la modernitat artística ha adquirit a les perifèries.

La Col·lecció s'estructura en quatre períodes, que no s'han de considerar tancats, sinó moments d'intensitat que contenen, alhora, continuïtats i discontinuïtats i que corresponen a quatre moments històrics precisos:

Des de finals dels quaranta i fins a mitjans dels seixanta. Segona modernitat. El punt simbòlic de partida del primer període és la creació de la revista *Dau al Set*, com a fenomen fundacional de l'art modern a Catalunya.

Meitats dels seixanta i dècada dels setanta. Nous comportaments. El segon període de la Col·lecció correspon a l'eclosió de nous discursos crítics i "nous comportaments artístics" que, en els diversos ordres socials i culturals, tenen el seu emblema en el Maig del 1968.

La dècada dels vuitanta. Pintura i fotografia. Durant aquest període es produeix a nivell internacional un retorn a models de la història de la pintura, amb un predomini dels grans formats i la retòrica neo-expresionisme i, paral·lelament la irrupció de la fotografia i els tableaux fotogràfics.

La dècada dels noranta. Tecnologia i cultura popular. Afavorit per l'expansió de les noves tecnologies, es produeix un fenomen determinant en aquests anys, la immersió de la cultura en els processos de consum i entreteniment de masses.

La nova presentació de la col·lecció que va tenir lloc durant l'estiu de 2000 a partir d'aquest nou discurs va servir per trencar definitivament la idea del museu sense contingut i ha contribuït de manera determinant a la bona recepció tant local com internacional del museu.

Aquesta nova percepció del museu es reflexa en la seva incorporació al CIMAM i, pel que fa a la col·lecció, en l'increment de la demanda internacional de préstecs del fons.

Per tal d'enriquir les adquisicions del museu a través de la Fundació MACBA s'han trobat formes imaginatives de cost reduït, com ara els dipòsits o préstecs temporals de llarga durada d'obres. Alguns exemples en aquests sentit són els dipòsits de importants col·leccions internacional com la col·lecció Sandra Alvarez de Toledo, de París (fotografia) i la col·lecció Onnasch. Tots això ha comportat un augment molt substancial dels fons del museu.

Annex:

1. Noves adquisicions.

Exposicions temporals

L'objectiu del programa d'exposicions temporals és aprofundir en la nova narració de l'art de la segona meitat del segle XX plantejada en la estructura de la col·lecció i focalitzar l'atenció en moments i figures específiques:

- a través d'exposicions de tesi, com ara *Camps de Forces. Fases del cinètic*, que proposava una nova aproximació a pràctiques dels anys 50 a 70.

- a través d'exposicions individuals d'artistes fonamentals per aquesta relectura històrica. Aquestes exposicions individuals es dediquen tant a artistes locals com internacionals.

Annexos:

2. Exposicions temporals
3. Itineràncies

Activitats i programes educatius

D'acord amb la recerca d'un model de museu alternatiu als dos grans paradigmes modern (MOMA) i postmodern (Guggenheim), els objectius del programa d'activitats del MACBA són potenciar els projectes híbrids, els enfocaments pluridisciplinaris i les alternatives als formats acadèmics, tot de cara a aprofundir en la concepció plural del públic i arribar a col·lectius als quals no arriben normalment els museus. Aquests objectius passen per concebre el museu com un instrument amb varis possibles usos, incloent aquells que no estan aparentment vinculats directament a allò artístic. En

aquest sentit, el 2000 hem continuat la línia de treball oberta l'any passat d'intentar arribar a d'altres públics i definir altres espais de treball.

La valoració general de l'any 2000 no pot ser sinó altament positiva. Només una dada és de per si eloqüent: l'any 1999 tinguérem 11.117 persones participant en les activitats del museu. L'any 2000 han estat 28.062. Això suposa un increment del 150% aproximadament, sense variacions significatives de pressupost entre els dos anys. L'increment de xifres correspon sobretot als mesos de maig, juny, juliol, octubre i novembre, i a l'impacte d'activitats com Alicia Framis, Sonarmacba, Dies de Dansa, el curs d'art i cultura i el taller d'acció directa. Els mesos de màxima activitat són maig i octubre.

L'increment de públic correspon a un notable increment del volum i la diversitat del programa d'activitats respecte de l'any anterior. L'esforç per arribar a d'altres tipus de públic a través de la diversificació de formats sembla ser una estratègia productiva i adequada.

El programa d'activitats inclou seminaris, tallers, cursos, programes de video i cinema i altres projectes i iniciatives.

Tallers

Hem iniciat una nova línia de treball amb els tallers, plantejant altres temes i formats, amb la intenció de reactivar el programa de tallers. Els tallers ens semblen una alternativa valuosa enfront del format relativament més rígid i acadèmic de les conferències i seminaris. Els dos tallers d'aquest any han estat *Art i espais públics* i *L'acció directa com una de les belles arts*. La valoració d'ambdós és positiva, malgrat les seves diferències. El primer es va mantenir dins un format més o menys convencional i el segon va tenir una assistència massiva, de més de 200 persones. Aquest segon taller tenia la intenció d'iniciar una nova dinàmica de treball en el sentit de trobar altres formes de col·laboració entre col·lectius d'artistes i moviments socials. En aquest sentit l'èxit d'assistència garanteix que en efecte s'ha iniciat una línia de treball amb col·lectius que apunta cap a noves formes de mediació i que haurà de continuar durant el 2001.

Seminaris

El programa de seminaris teòrics sembla consolidat. L'èxit més destacat d'aquest any ha estat *Capital financer, propietat immobiliari i cultura*, durant el mes de maig. En general, els seminaris mantenen un nivell d'inscripció alt i un bon nivell teòric i de discussió. Apart de l'abans mencionat, aquest any hem realitzat la segona part del seminari *Cap a una alta cultura popular?* i hem acollit el seminari sobre biennals d'art *Thinking Art*, organitzat per Visions de futur, al febrer i a l'octubre, respectivament. Aquest darrer va tenir un gran eco mediàtic a causa de la imminència de la nova Triennial d'art de Barcelona.

Curs d'art i cultura contemporanis. Modernitats

Aquest curs sembla ben consolidat com a activitat. Seguim tenint més demanda que oferta en quan a places. S'ha valorat molt positivament la qualitat dels conferencians i la interdisciplinarietat, així com la focalització precisa del tema del curs. L'horari i el format semblen en general adequats. El seu èxit ininterromput en porta cap a una reflexió sobre la necessitat d'ampliar la oferta de cursos.

Pagina web

Hem iniciat un procés de reforma de la pàgina web del museu amb l'objectiu d'inaugurar la nova l'any 2001. Entenem que la web és un espai amb una especificitat pròpia, que va molt més enllà d'un simple servei. Un dels objectius és tenir una secció de projectes on line.

Amics del MACBA

S'ha consolidat aquest programa, amb un increment tant del nombre de nous Amics (575 Amics del Macba, dels quals 70 són nous del 2000; 240 particulars i 350 d'empreses) com en el volum d'activitats organitzades. Les visites a exposicions del museu es complementen amb visites a d'altres centres, amb els quals s'ha establert una relació continuada, en particular amb Tecla Sala, CCCB i Fundació Tàpies.

Visites comentades

Hi ha hagut un increment respecte a l'any anterior. Aquest programa sembla ben consolidat. Veure annex.

Annexos:

4. Activitats

5. Visites comentades